

ІННОВАЦІЇ У НЕПЕРЕРВНОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті актуалізовано необхідність вивчення та аналізу передового міжнародного досвіду впровадження інновацій у систему професійної освіти викладачів англійської мови з метою його подальшого застосування в освітній системі України. На основі міжнародного досвіду та досліджень обґрунтований зв'язок між середнім рівнем кваліфікації працівників, якістю людського капіталу з одного боку та економічним розвитком з іншого боку. Метою запровадження інновацій в професійній освіті, таким чином, є утримання рівня підготовки працівника у відповідності до сучасного стану його галузі, а кінцевою метою – прискорення економічного зростання. Розглянуті приклади інновацій у неперервній освіті викладачів англійської мови.*

***Ключові слова:** інновації, неперервна освіта, людський капітал, додаткова освіта.*

Постановка проблеми. Уперше поняття «неперервної освіти» було використано в 1968 р. у звіті генеральної конференції ЮНЕСКО. У 1972 році в Парижі була опублікована доповідь ОЕСР, в якій були зведені основні положення парадигми освіти, що ґрунтується на принципі неперервності [2, 5]. З середини 1970-х років ідея неперервного освіти знаходить підтримку в багатьох країнах і представляє себе домінуючим вектором освітніх реформ. Виникнення потреби у неперервному навчанні має причиною швидкий розвиток технологій (особливо інформаційних), що спонукає працівника постійно вдосконалювати свої навички для збереження власної конкурентоспроможності на ринку праці.

Питання конкурентоспроможності працівника на ринку праці та його кваліфікація має прямий зв'язок із рівнем економічного розвитку. У наукоємних галузях саме людський капітал (а не суто фінансовий чи технологічний) є основним фактором конкурентоспроможності. З огляду на це розвиток конкурентоспроможності України та її економічне зростання прямо пов'язані із рівнем кваліфікації працівників. З метою

удосконалення системи професійної підготовки необхідним є залучення передового міжнародного досвід.

Матеріал для аналізу представлений дослідженнями неурядової британської організації Інститут навчання і роботи (Learning and Work Institute) і звітом Британської ради (British Council) щодо підсумків експерименту із запровадження онлайн-засобів для вдосконалення неперервного професійного навчання викладачів англійської мови в Омані.

Метою даної статті є дослідження та систематизації інноваційних підходів до запровадження неперервного навчання в економічно розвинених країнах з метою вивчення можливості їх застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до опублікованого в 2012 р. дослідження британського неурядового закладу Інститут навчання і роботи, існує тісний зв'язок між навчанням і довготривалою зайнятістю [4]. Серед британських працівників, що постійно працевлаштовані, спостерігається найменша кількість осіб, що додатково не навчаються (31%), і, відповідно, найбільший відсоток осіб, що здобувають додаткову освіту (44%) [1]. Серед галузей господарства, що вимагають постійної перепідготовки можна виокремити навчання іноземної мови (через стрімке оновлення словникового запасу мов і постійне виникнення нових культурних явищ), ІТ (зокрема перспективний та швидкозростаючий напрямок big data), а також медицину (через накопичення матеріалів спостереження за пацієнтами).

Відповідно до звіту Британської ради [3] пілотний проект, що передбачав взаємодію між урядом Оману на Британською радою, діяв 9 місяців і передбачав впровадження 3 онлайн-модулів для додаткового професійного навчання 200 викладачів англійської мови, що працюють у середніх та вищих навчальних закладах країни. Однією з цілей проекту була підготовка до факультативної здачі іспиту Cambridge Teaching Knowledge Test (Cambridge TKT), що викладачі склали після завершення навчання.

Потреба у такому навчанні була усвідомлена Міністерством освіти Оману, що виявило різницю у можливостях здобування додаткової

професійної підготовки молодими викладачами і викладачами з великим досвідом роботи. Останні, як було з'ясовано, не отримують пріоритету при проходженні перепідготовки, що дає їм менше можливостей для професійного зростання, у порівнянні з молодими фахівцями. Пілотний проект мав на меті вирівняти цю незбалансованість, а також дослідити можливості онлайн-навчання для розширення можливостей здобування неперервної професійної освіти.

Враховуючи брак власного досвіду у створенні онлайн-курсів для неперервної професійної освіти, Міністерство освіти Оману прийняло рішення використовувати вже розроблений курс British Council's TKT Essentials, що раніше був апробований викладачами інших країн. Курс передбачає підготовку до іспиту Cambridge TKT, але якість матеріалу модулів дозволяє викладачам оновити і поглибити їх професійні знання.

Курс включає в себе наступні складові:

Модуль 1 – «Мова і основа для вивчення і навчання мови»

Модуль 2 – «Планування занять і застосування засобів навчання мови»

Модуль 3 – «Управління процесом навчання»

Модулі охоплюють наступні теми:

- різні методології навчання
- мова навчання
- використання додатків і засобів
- планування заняття
- керування приміщенням, де навчаються

Оцінювання проводилося шляхом виконання коротких письмових завдань, дописів на форуми, виконання наборів завдань і створенням портфоліо заходів. Учасники курсу TKT Essentials були розділені на групи по 20 осіб, що спрямовуються та підтримуються модераторами, розташованими у різних частинах світу. І хоча зазвичай модераторський склад включає людей з різних країн, у даному випадку було обрано 11 інших викладачів з Оману. Обов'язки модераторів передбачають:

- роз'яснення учасникам їх завдань
- технічна підтримка для групи
- індивідуальна підтримка у виконання завдань з огляду на особистий рівень учасників
- задання тем для онлайн-дискусії на форумі і їх модерація
- оцінка успішності виконання завдань кожного модуля

Важливим складовою роботи модератора є усунення розбіжності між особистісним навчанням і дистанційним навчанням у групі.

Зміст модулів подається у вигляді педагогічних задач, що підкреслюють як необхідність самонавчання, так і цінність співробітництва між вчителями. Задачі включають в себе обговорення на форумах, набори різноманітних завдань, включаючи узагальнення досвіду власних занять. Кожен підрозділ модулю включає певну письмову вступну частину, що подається на початку занять і задає напрямок роботи. Додаткові завдання мають на меті тренування практичних навчальних навичок викладачів, таких як написання цілей заняття і виконання самоконтролю. Подібні завдання можуть виконуватися самостійно і в групах викладачів, а їх підсумки зберігаються в особистому портфоліо викладача.

Перед початком навчання всі 200 учасників пройшли особисту вступну співбесіду із керівником проекту вивчення англійської мови Британської ради в Омані. Серед місцевих фахівців було обрано 10 викладачів, що виконували роль наглядів онлайн. Це дало їм можливість спостерігати за проведенням курсу, спілкуванням між модераторами і учасниками навчання, щоб отримати уявлення про проходження онлайн-навчання.

Впровадження нагляду за проходженням курсу особами, що не оцінюють учасників і не проходять курс самостійно, дозволило встановити, що електронні канали взаємодії привносять додаткову складність, наприклад, виникає великий обсяг електронної переписки та зростає кількість нарад задля вирішення проблем, що більшою мірою є суто технічними.

Іншим важливим засобом контролю за проходженням навчання є формативне оцінювання досвіду участі викладачів і модераторів, що прийняли участь у навчанні, після завершення Модуля 1 і до початку Модуля 2. Як показує дослідження [6] формативне оцінювання, на відміну від сумативного, допомагає виявити можливі проблеми в управлінні проектами, що можуть вплинути на успіх інновації, і що можуть бути усунені шляхом корекції. Формативне оцінювання спрямоване на визначення можливостей для вдосконалення навчального процесу.

Для збору відгуків викладачів після завершення Модуля 1 було розроблено онлайн-опитування, в якому прийняли участь 138 учасників. Підсумки опитування наведені у Таблиці 1.

Таблиця 1. Думка учасників щодо змісту та завдань Модуля 1.

Вцілому, Модуль 1	Повністю згоден/Згоден	Незгоден/Повністю незгоден
Дає широкий огляд підходів до навчання англійської мови	97%	3%
Ознайомив мене з новими ідеями щодо навчання англійської мови	94%	6%
Спонукає мене випробувати нові підходи у навчанні	93%	7%
Допоміг мені виявити напрямки вдосконалення мого викладання	91%	9%
Мав відповідний рівень складності	76%	24%

Після проходження підготовки 169 учасників прийняли участь у складанні іспиту Cambridge TKT (складання іспиту є факультативним, тому кількість учасників менша за кількість викладачів, що прийняли участь у навчанні). Підсумки оцінювання наведені у Таблиці 2. Як видно, більшість викладачів за всі 3 модулі тестуотримала оцінку Band 3, що відповідає широким та глибоким знанням (оцінка Band 4 є найвищою і відповідає поглибленим знанням).

Таблиця 2. Підсумки оцінювання учасників іспиту Cambridge TKT.

Модуль	Оцінки викладачів (відповідно до їх кількості)			
	Band 4	Band 3	Band 2	Band 1
Модуль 1	12	134	20	3
Модуль 2	17	126	24	2
Модуль 3	20	125	22	2

Відгуки від учасників навчання після його закінчення були систематизовані і представлені в Таблиці 3.

Таблиця 3. Думка учасників щодо змісту курсу.

В цілому, курс TKT Essentials	Повністю згоден/Згоден	Незгоден/Повністю незгоден
Відповідає потребам мого розвитку	97%	3%
Був захоплюючим	74%	26%
Допоміг моєму навчанню	73%	27%
Був інформативним	73%	27%
Підходить для викладачів з досвідом, що відповідає моєму	81%	19%

В якості висновку зазначимо, що відповідно до підсумків впровадження програми дистанційної перепідготовки викладачів англійської мови в Омані за участі Британської ради, даний приклад міжнародного досвіду цілком можливо запровадити в Україні. У такому випадку отриманий досвід допоможе уникнути помилок на початковому етапі, а відсутність культурного бар'єру, характерного для мусульманських країн зокрема у спілкуванні чоловіків і жінок та осіб різного віку, на мою думку, має полегшити реалізацію подібного проекту. Саме наявність такого бар'єру, зокрема між модераторами та викладачами, була окремо зазначена в докладі разом із технічним бар'єром, викликаним самою природою онлайн-навчання. Незважаючи на вказані складності, об'єктивні засоби контролю, такі як підсумки іспиту Cambridge TKT та відгуки учасників експерименту вказують на успішність випробуваного підходу. Не існує жодної причини, яка могла б стати на заваді впровадженню передового інноваційного досвіду в українській системі професійної підготовки викладачів англійської мови, а проведення міжнародно визнаної атестації (Cambridge TKT) робить

викладачів конкурентоспроможними не лише на внутрішньому, а й на міжнародному ринку праці.

Література

1. 2012 NIACE Adult Participation in Learning Survey. – Точка доступу: <http://dysgu.llyw.cymru/docs/learningwales/publications/140814-niace-participation-survey-2012-en.pdf>
2. Faure E. Learning to Be: the World of Education today and tomorrow/ E. Faure. – Paris: UNESCO, 1972. – 453 p.
3. Innovations in the continuing professional development of English language teachers. – Точка доступу: https://www.britishcouncil.in/sites/default/files/e168_innovations_in_cpd_final_web.pdf
4. Keeping your professional development continuous. – Точка доступу: <https://www.theguardian.com/careers/careers-blog/keeping-professional-development-continuous>
5. Recurrent Education: A Strategy for Lifelong Learning. – Paris: Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), 1973
6. Waters A. Managing innovation in English language education. Language Teaching/ A. Waters

Цыпанова Наталья,
Преподаватель английского языка
Кафедры Делового и иностранного языка и
международной коммуникации
Национального Университета
Пищевых Технологий

ИННОВАЦИИ В НЕПРЕРЫВНОМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация. В статье актуализирована необходимость изучения и анализа передового международного опыта внедрения инноваций в систему профессионального образования преподавателей английского языка с целью его дальнейшего применения в образовательной системе Украины. На основе международного опыта и исследований обоснована связь между средним уровнем квалификации сотрудников и качеством человеческого капитала с одной стороны и экономическим развитием – с другой. Целью внедрения инноваций в профессиональном образовании, таким образом, является удержание уровня подготовки сотрудника в соответствии с современным состоянием его области, а конечной целью – ускорение экономического роста. Рассмотренные примеры инноваций в непрерывном образовании преподавателей английского языка.

Ключевые слова: инновации, непрерывное образование, человеческий капитал, дополнительное образование.

Tsypanova Natalia,
English language tutor
chair of Foreign language for business
and international communication
National University of Food Technologies

INNOVATIONS IN CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

Abstract. *The article actualizes the need for studying and analyzing the best international experience in introducing innovations into professional education for the purpose of its further application in education system of Ukraine. It is demonstrated that according to international experience and researches, there exists a correlation between the skill level of employees and the quality of human capital on the one hand and economic development on the other hand. The aim of introducing innovations in professional education, therefore, is to maintain the skill level of an employee in accordance with the current state of its industry, and the ultimate goal is to accelerate economic growth. The article considers examples of innovations in continuing education in English language teaching.*

Keywords: *innovations, continuous education, human capital, additional education.*